

Eckart Schlandt

Az orgonahangversenyek Brassó zenei életében

A Fekete templom híres négymanuális mechanikus orgonája (leírását ld. Hans Klotz: *Az orgonáról*. Ford. és kiegészítette Gergely Ferenc. Budapest 1972. 203–204, a szerk.) azóta, hogy a berlini Carl August Buchholz 1839-ben felépítette, mind az orgonistákat, mind a hallgatóságot mágnesként vonzotta. Az eltelt jó másfél évszázad alatt jelentős orgonisták működtek itt, akik a hangszer mellett hosszú időre, mondhatnánk, egy életre megtalálták a helyüket. Nem ritka a 30–40 éves szolgálati idő (Carl Mauss 1841–1879, Rudolf Lassel 1887–1918, Victor Bickerich 1922–1962), tehát alkalmuk volt hallgatóságukat iskolázni és nevelni. Az orgonisták az erdélyi evangélikus templomokba többnyire német földről érkeztek, ami folyamatos kapcsolatot biztosított a német zenekultúrával és hozzájárult a magas színvonalú muzsikáláshoz. Rudolf Lassel kivételével a Fekete templom valamennyi orgonistája 1962-ig bezárólag külföldről érkezett, azonban mindannyian teljesen beilleszkedtek az erdélyi szász közösségbe – Brassóban is lettek eltemetve. Többnyire iskolai zenészként vagy zenei egyesületek vezetőjeként is működtek, így egész tanulógenerációk nevelését tartották kezükben.

Eckart Schlandt orgonaművész, a brassói evangélikus Fekete templom orgonistája.

A Buchholz-orgona hangversenyezésre is csábított; kiváló hangzásbeli adottságai a kezdetektől az avantgardig mindenféle orgonazene előadását lehetővé teszik. Olyan jelentős orgonisták vendégeskedtek itt, mint Karl Straube és (Fritz) Heitmann Berlinből vagy Franz Schütz Bécsből és még sokan mások.

A háború után, s különösen 1949-től kezdve nagyon sokan keresték fel a Fekete templomot és természetesen az orgonát is hallani akarták. Bickerich professzornak számos olyan növendéke volt, akikkel ezeket a kívánságokat kielégíthette. Az orgona minden lehetséges és „lehetetlen” időpontban megszólalt, ezért elhatározták, hogy a nyári hónapokban naponta egy alkalommal fognak játszani. Így kezdődtek 1953-ban a ma széles körben ismert orgonakoncertek. E hangversenyek a játékos és a közönség számára is vonzóak – a város zenei élete nélkülük immár elképzelhetetlen.

Szinte csodával határos, hogy a szigorúan egyházellenes időben, amikor például a kórusok működését erősen korlátozták, az orgonabemutatókat eltűrték, ami a templom és az orgona ismertségével is magyarázható. Bickerich professzor 1964-ben halt meg, utódjaként 1965-től Eckart Schlandt került a Fekete templomba, ahol már 1956 óta ő maga is koncertezett.

A hangversenyek látogatottsága állandóan növekedett, így pl. 1984 és 1989 között naponta átlag 350 fő vett részt rajtuk!

Minden évben főként egy olyan zeneszerző művei hangzottak föl, akihez épp valamilyen évforduló kapcsolódott. Ezek sorában a legnevezetesebb vál-

lalkozás Bach összes orgonaművének előadása volt 1974–75-ben, Eckart Schlandt tolmácsolásában.

1989 után az orgonahangversenyek iránti érdeklődés erősen megcsappant, a látogatók száma átlagosan 150 főre esett vissza, továbbá csak kétnaponta vannak koncertek. Az orgona már nem is vehető annyira igénybe, mivel a javítások egyre nehezebben finanszírozhatók, igazi nagyjavításra pedig a megépítés óta nem került sor.

Erdélyi orgonisták mellett gyakran külföldi művészek is fellépnek. Bár az egyház nincs abban a helyzetben, hogy tiszteletdíjat fizessen, tolonganak a játszani akaró orgonisták – lelkesedésük nem értékelhető eléggé!

Az orgonán az Electrecord hanglez-cég több lemezt és kazettát is készített. 1994-ben Németországban jelent meg egy lézerlemez a Fekete templom orgonája mellett felnőtt brassói zeneszerző, Paul Richter (1875–1950) orgonaversenyének felvételével. (Ez a nagyszabású, nagyzenekarra és orgonára íródott versenymű – mely Joseph Gabriel Rheinberger koncertjeihez hasonlítható – sajnos még nem jelent meg nyomtatásban.)

1992 óta Brassóban az évente megrendezett kamarazenei fesztivál mellett mesterkurzusokat is tartanak különféle hangszeren, így orgonán is. Erre az egész országból, sőt a szomszédos országokból is érkeznek fiatalok.

Bár az orgona restaurálásra szorul, hogy a nemzetközi mércének megfelelően, most, 156 év elteltével még mindig kiválóan működik, és betölti hivatását az erdélyi szász kultúra végvárában.

VÉLEMÉNY

Váradi István orgonaépítő mester kérésére közöljük lapunk 1994/95. évf. 2. száma „Szemle”-rovatához (Hangszervilág 1995/1) fűzött észrevételét.

„– A harkai orgona »restaurátorának« személye lehet hogy rejtve maradt az avatatlan olvasók előtt, ezt azonban pótolja a következő szám ahol a felújító név szerint megnevezi önmagát.

– Hiba lenne az is, ha csak »az írás alapján« ítélnék meg egy munkát. (légyen az orgona, vagy akár vízvezeték), azokat a gyakorlatban is ellenőrizni szoktuk.

– A következő cikkben a Fasori Református Templom lelkesült orgona rajongója nem a hangszer elhanyagolt állapotára hívja fel a figyelmet, hanem közli az általa elvégzett javításokat. (kérem a T. Szerk. Urat, mielőtt szót emelne bárki »pamfletjei« ellen, tudós alaposággal értelmezze a cikk tartalmát.)

– Végezetül szeretném megjegyezni, mint a Budapesti Kézműves Kamara Etikai Bizottságának alelnöke (40.000 vállalkozó bizonyára nem »gúnyirataimért« tisztelt meg a bizalmával), hivatalból is kötelességem elmarasztalni minden olyan kontárt, aki nem tesz eleget a színvonal kötelezettségének.”